DIGITALIATORJI - Dvig digitalnih znanj in spretnosti za starejše državljane, z osredotočenjem na njihove potrebne vsakodnevne spletne transakcije, zlasti po pandemiji

Št. projekta № 2022-1-BG01-KA220-ADU-000085900

SPLOŠNO POROČILO O FOKUSNIH SKUPINAH PARTNERJEV

Co-funded by the European Union

Kazalo vsebine

Cilji fokusnih skupin 3
Vključeni cilj 3
Vprašanja za starejše 4
Vprašanja za učitelje IT 4
Rezultati 5
ROMUNIJA 7
BOLGARIJA 7
SLOVENIJA 8
CIPER 8
ITALIJA 9
GRČIJA 9
SKLEPNE UGOTOVITVE 11

Cilji fokusnih skupin

- pridobiti povratne informacije iz prve roke o dejanskih potrebnih spletnih transakcijah in potrebah starejših v vsaki državi, da bi ustvarili podlago za gradivo za usposabljanje.
- vključiti ustrezne zainteresirane strani od samega začetka projekta.
- združiti in dopolniti podatke, zbrane z analizo dokumentacije.
- opredelitev potreb starejših državljanov v vseh sodelujočih državah in ugotavljanje ravni usposobljenosti glavne ciljne skupine.

Fokusne skupine bodo odprle razpravo o ugotovitvah raziskav in dejavnosti kartiranja, ki se izvajajo v vsaki državi, na koncu pa bodo izbrale teme za učno gradivo.

Vključeni cilj

Vsak partner je organiziral dve nacionalni fokusni skupini (eno s starejšimi in eno s predstavniki ustanov za izobraževanje odraslih in organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi), v katerih je sodelovalo vsaj od 5 do 7 udeležencev na državo. Skupaj je v fokusnih skupinah sodelovalo 30-42 starejših brez predhodnega digitalnega znanja in 30-42 predstavnikov organizacij za izobraževanje odraslih, učiteljev informacijske tehnologije in institucij, ki se ukvarjajo s starejšimi.

Rezultati in odgovori so bili zbrani v kratkih poročilih z zaključki teh fokusnih skupin (2 poročili za vsako državo, skupaj 12), zbranih v angleščini.

Ciljne skupine projekta DIGITALIATORS so posamezniki in institucije:

- Starejši odrasli, ki se bojijo, da bi sami uporabljali digitalne aplikacije, vendar jih v to sili dejstvo, da morajo vedno več transakcij opravljati digitalno. Če se ne bodo odločili premagati svojega odpora, se bodo počutili nesposobne ali pa bodo izključeni.
- IT izobraževalci. Ob upoštevanju posebnosti njihove starosti, bomo razvili učno gradivo, ki ga bodo lahko starejši uporabljali neposredno, lahko pa se bo zelo dobro uporabljalo

kot dopolnilo ali digitalni del kombiniranega učenja. V tem primeru bo vloga izobraževalcev na področju informacijske tehnologije olajšati njihov prvi stik z digitalno tehnologijo, jih voditi skozi gradivo, zavzeto odgovarjati na njihova vprašanja in jim pomagati, da se bodo počutili bolj samozavestno. V okviru projekta DIGITALIATORS bo pripravljen vodnik za IT izobraževalce, ki jim bo pomagal razumeti posebne izobraževalne in učne potrebe starejših ter način uporabe učnega gradiva.

- Organizacije in subjekti, ki zagotavljajo izobraževanje na IT področju in že uporabljajo učno gradivo in metode, večinoma razvite za mlajše osebe. Starejši predstavljajo velik, večinoma neraziskan potencial strank. Tudi če imajo uvodne tečaje digitalizacije za starejše, ti praviloma ne pokrivajo njihovih potreb po učenju, kako se spopadati z vsakodnevnimi opravili in na kaj morajo biti pozorni.
- Univerze tretjega življenjskega obdobja za organizacijo kombiniranega učenja.

Vprašanja za starejše

1. Kakšno je vaše mnenje o pojavu digitalizacije na podlagi vaših neposrednih izkušenj?
2. Katere aplikacije ali digitalna orodja uporabljate in iz kakšnih razlogov?
3. Katere aplikacije in digitalna orodja bi radi uporabljali in zakaj menite, da bi bili koristni?
4. Kaj točno bi po vašem mnenju potrebovali, da bi lahko uporabljali več digitalnih orodij? Kaj vas ovira pri uporabi spletnih orodij in aplikacij?
5. Kako naj bi potekalo usposabljanje za starejše, ki se želijo naučiti uporabljati digitalna orodja, in kaj naj bi vključevalo?
6. Kaj bi vas po vašem mnenju pritegnilo, da bi se na praktičnem usposabljanju učili o digitalnih orodjih, in čemu bi se morali kategorično izogniti?

Vprašanja za učitelje IT

1. Kakšno je vaše mnenje o pojavu digitalizacije na podlagi vaših neposrednih izkušenj?
2. Katere aplikacije ali digitalna orodja večinoma uporabljajo starejši, s katerimi sodelujete med usposabljanjem?
3. Kakšen odnos, veščine in znanje morajo imeti IT izobraževalci, da bi bili učinkoviti za starejše?
4. Kakšna je potencialna dodana vrednost, ki jo lahko prinese dobro razumevanje in uporaba aplikacije in digitalnih orodij?
5. Katere so možne smeri ukrepanja za izboljšanje dostopa do digitalizacije v prihodnosti (z vidika odgovornosti različnih institucionalnih akterjev: izobraževalnih ustanov, podjetij, javne uprave itd.)?
6. Katere teme bi bilo po vašem mnenju treba obravnavati in na katere se osredotočiti pri usposabljanju IT trenerjev za starejše, v kontekstu digitalnega sveta?

Rezultati

Rezultati fokusnih skupin partnerjem omogočajo, da po eni strani vedo, katere posebne vsebine bodo pripravili in zajeli v učnem gradivu, po drugi strani pa, s katerimi dejavniki odnosa se morajo soočiti in zato izbrati vrsto učnih metod. Kar se tiče druge ciljne skupine, učitelji ali vodje usposabljanja na področju informacijske tehnologije, bodo partnerske organizacije razvile načine, kako jim pomagati pri spoznavanju posebnosti pri poučevanju starejših. Kako se starejši učijo, kaj morajo imeti v mislih, ko jih usposabljajo, da bi učinkovito prenašali svoje znanje/spretnosti in da bi bili čim bolje pripravljeni na pomoč starejšim, ki se uvajajo v digitalni svet.

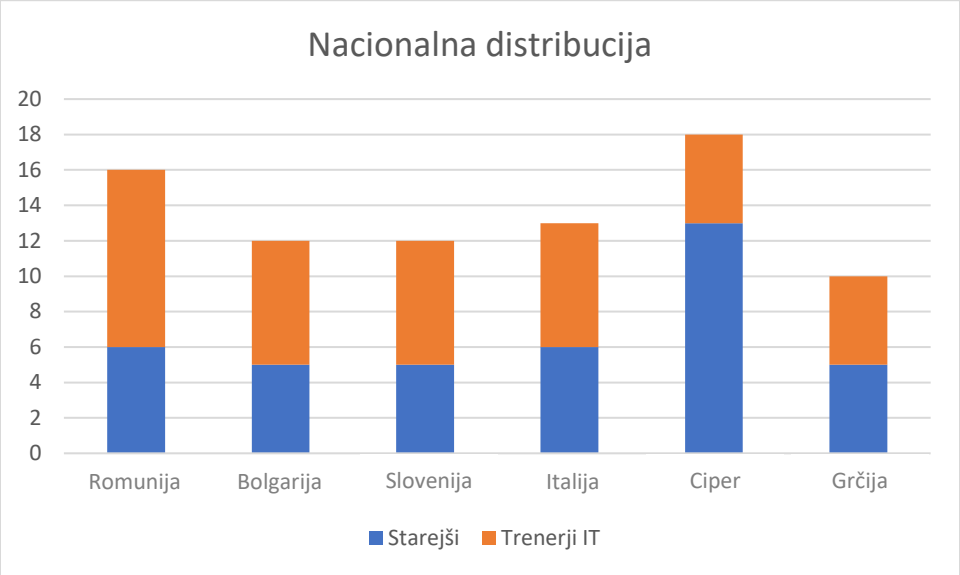
Nacionalna distribucija
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
Romunija
Bolgarija
Slovenija
Italija
Ciper
Grčija
Starejši
Trenerji IT

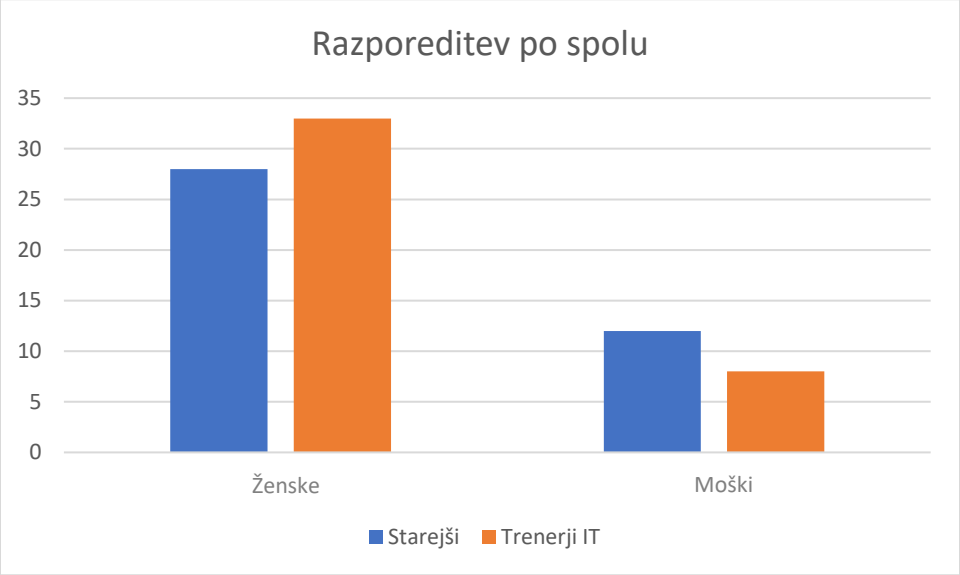
Razporeditev po spolu
35
30
25
20
15
10
5
0
Ženske
Moški
Starejši
Trenerji IT

ROMUNIJA

Digitalizacija je izziv za romunske starejše, saj nekateri sploh niso zainteresirani za uporabo digitalnih orodij, drugi jih uporabljajo le toliko, kolikor je potrebno pod nadzorom družinskih članov, tretji pa imajo dovolj znanja, da lahko uporabljajo različna digitalna orodja in aplikacije. Po mnenju starejših bi moral biti tečaj digitalne pismenosti preprost, varen za uporabo za vse starejše, vključevati bi moral teoretične in praktične koncepte, vsebovati bi moral privlačne, uporabne informacije, ki jih je mogoče preizkusiti neposredno na telefonih udeležencev, pa tudi na prenosnih računalnikih, na osebnih srečanjih, in omogočati bi moral druženje.

Po mnenju izobraževalcev iz Romunije morajo starejši odkriti učenje, postopno seznanjanje s koncepti (od enostavnih do srednje zahtevnih), stalno podporo, pa tudi spodbudo in zagotovilo, da so stvari povratne in da jih je mogoče popraviti ne glede na to, kaj naredijo v tem digitalnem orodju. Vsekakor potrebujejo podporo pri tečaju v fizični obliki, z resničnimi slikami, kaj morajo narediti v praksi, v sproščenem in varnem prostoru, kjer se počutijo poslušane in cenjene.

BOLGARIJA

Starejši iz Bolgarije so se strinjali, da je elektronska pošta obvezna, prav tako poštni naslov. Ena od njih je povedala, da ima elektronski naslov, vendar ga ne pozna in da z njim opravlja njena hči. Podobno je z njihovimi prijatelji in sorodniki v Bolgariji. Kar zadeva uporabo elektronske pošte za davčne in vladne storitve, so vsi povedali, da ne vedo, kako to storiti, in da v svojem okolju ne poznajo nikogar, ki bi morda uporabljal tovrstne storitve. Razprava z IT inštruktorji je osvetlila izzive, s katerimi se soočajo starejši pri prilagajanju digitalnemu okolju, in potrebo po prilagojenih pristopih k usposabljanju. Na podlagi svojih prejšnjih izkušenj so izobraževalci poudarili, kako pomembno je, da inštruktorji digitalnih veščin vadijo potrpežljivost in gradijo medsebojno zaupanje s starejšimi, da bi bil proces učinkovit, ter da uporabljajo preprost jezik in zagotavljajo praktične primere. Poudarili so tudi, da pomanjkanje osnovnih digitalnih spretnosti vodi v izključenost in predstavlja izziv za socializacijo v sedanji digitalni dobi. Nič manj pomembno ni, da se zdi, da so starejši brez digitalnih spretnosti vse bolj odvisni pri svojem vsakdanjem delovanju. Glavno orodje

za premagovanje omenjene ločenosti in vse večje digitalne vrzeli je zagotavljanje ustreznega in dostopnega usposabljanja za starejše.

SLOVENIJA

Udeleženci fokusne skupine menijo, da ni ovir za uporabo več različnih digitalnih orodij, ampak da že uporabljajo vse aplikacije, ki jih potrebujejo in se jim zdijo potrebne. Zavedajo se, da se aplikacije zelo hitro spreminjajo in posodabljajo ter da morajo biti starejši sposobni slediti tem spremembam. Starejše pogosto ovirajo tudi varnostni pomisleki, zato jim je treba digitalizacijo predstaviti od začetka in sicer na kaj morajo biti pozorni pri uporabi računalnikov, interneta in pametnih telefonov, katerih podatkov ne smejo vnašati itd.

V pogovoru z učitelji smo ugotovili, da jih večina podpira digitalizacijo, vendar je že od začetka pomemben odnos učitelja do procesa, ki ga nato prenese na starejše. Zavedajo se, da je digitalizacija del našega vsakdana, da je lahko zelo koristna in nam pravzaprav olajša vsakodnevno delo, vendar nam lahko v nekaterih primerih tudi škodi, če nismo dovolj informirani o določenih vprašanjih.

CIPER

Vsi starejši udeleženci so se strinjali, da je digitalizacija resnično prisotna v naših življenjih, vendar se nekateri s tem niso tako zelo strinjali. Svoje razočaranje so izrazili zlasti med COVID-19 in po njem, saj je veliko storitev postalo spletnih, pri čemer so poudarili pomoč svoje družine (otrok in vnukov) pri določenih opravilih, ki jih je bilo treba opraviti prek spleta. Aplikacije ali digitalna orodja, ki so jih uporabljali starejši, so bili večinoma namenjeni komuniciranju z družino in prijatelji. Vsi so imeli telefone (nekateri celo pametne telefone). Udeleženci so bili odprti za učenje z uporabo skoraj vsega, kar bi jim olajšalo življenje.

Vsi udeleženci digitalnega usposabljanja so se strinjali, da je digitalizacija v našem življenju neizogibna. Tehnologija je povsod, zlasti je bila v porastu med pandemijo COVID-19 in po njej, njen razvoj pa se nenehno povečuje. Poleg tega so jo označili kot nujno potrebno za ljudi vseh starosti, ne glede na njihov profil, s poudarkom na starejših. Med to razpravo so se udeleženci strinjali, da bi morali biti IT inštruktorji usposobljeni za

duševno zdravje starejših, ne le za digitalna orodja, ki jih bodo morali naučiti, saj je ta ciljna skupina ranljiva in precej posebna.

ITALIJA

Po mnenju večine anketiranih starejših je uporaba tehnoloških in z internetom povezanih naprav zdaj prevladujoča v vseh vidikih življenja. Te naprave je treba znati uporabljati ne le "doma", temveč tudi fizično, na pošti, v bolnišnicah, javnih uradih in celo v trgovinah. Da bi se lahko naročili na obisk pri zdravniku ali v zdravstveni ustanovi, se moramo dejansko znati registrirati na platformi ali uporabiti totem za čakanje v vrsti. Enako velja za javne urade, skoraj vse rezervacije se opravijo elektronsko in tisti, ki ne morejo dostopati do teh metod, se pogosto znajdejo v stiski in potrebujejo pomoč mlajše osebe, ki jih nauči ali to opravi namesto njih.

Glede svojih sposobnosti in sposobnosti izobraževalnega sveta so bili IT učitelji delno zadovoljni in z zaupanjem pričakujejo prihodnost. Njihova znanja so se razvila, znajo uporabljati več naprav in programske opreme; tudi stopnja digitalizacije šolskih prostorov se povečuje, čeprav je prag v primerjavi z drugimi evropskimi državami še vedno zelo nizek. Dvignila se je tudi raven znanja starejših, ki se udeležujejo tečajev naših strokovnjakov. Za nekatere je bilo to povsem novo odkritje, saj tako uporabe osebnih računalnikov kot drugih naprav pred pandemijo skorajda ni bilo. Vsi tečaji so namreč potekali fizično in nikoli ni bilo potrebe po uporabi elektronskih naprav, razen za tiste učence, ki so obiskovali tečaje, povezane z informacijsko tehnologijo. Po mnenju izobraževalcev pa je še vedno veliko starejših, ki so zadržani do uporabe tehnologije, deloma zaradi strahu, deloma zaradi nezainteresiranosti.

GRČIJA

Zdi se, da v Grčiji ljudje, stari okoli 70 let, sploh ne uporabljajo družbenih medijev. Udeleženci imajo izredno omejeno znanje in bi se radi naučili več o digitalizaciji s poudarkom na pomenu potrpežljivosti pri poučevanju. Omenili so, da jim je digitalizacija otežila in zapletla življenje, saj se počutijo izolirane in brez stika z generacijo. Digitalizacija se je zgodila tako hitro, da starejši niso imeli časa, da bi se prilagodili tem novostim, ki so potrebne danes. Želijo si, da bi lahko pošiljali elektronsko pošto, slike ter dostopali do

vladnih in bančnih storitev. Na splošno jim bodo osnovne digitalne spretnosti pomagale, da bo njihovo življenje lažje in bolj povezano.

Razprava v fokusni skupini z inštruktorji za digitalne veščine je poudarila izzive, s katerimi se soočajo starejši pri prilagajanju na digitalne tehnologije, in potrebo po prilagojenih pristopih do usposabljanja. Poročilo priporoča ukrepe, kot so brezplačne učne ure, poenostavljene storitve ter kombinirana tiskana in telefonska podpora za izboljšanje dostopa do digitalizacije. Poleg tega poudarja, kako pomembno je, da imajo IT učitelji potrpežljivost, empatijo in sposobnost razlage konceptov na preprost način. Z upoštevanjem teh priporočil in osredotočanjem na ključne teme usposabljanja je mogoče izboljšati digitalno pismenost med starejšimi in zmanjšati digitalni razkorak v Grčiji.

SKLEPNE UGOTOVITVE

Po analizi glavnih odgovorov in informacij, ki so jih posredovali deležniki v fokusnih skupinah, lahko potrebe starejših glede digitalne pismenosti povzamemo v nekaj bistvenih točkah, ki jih je treba upoštevati v gradivih, razvitih v okviru projekta.

Najprej je treba začeti z razumevanjem resničnih izzivov, ki jih imajo starejši v boju s tehnologijo. Ne glede na to, ali govorimo o ovirah, strahovih ali bolj ali manj upravičenih bojaznih, vse to je treba upoštevati pri oblikovanju vsebine tečaja projekta.

Drugič, pred učno vsebino se je treba osredotočiti na razumevanje prednosti in koristi, ki jih digitalizacija konkretno prinaša v življenje starejših.

Tretjič, razmisliti moramo o celostni viziji vloge trenerja v tem zapletenem procesu učenja digitalizacije starejših. Pri trenerjih je treba gojiti lastnosti, kot so potrpežljivost, prilagodljivost in fleksibilnost, da lahko nato starejšim posredujejo prilagojene vsebine, stalno podporo, resnično empatijo in konstruktivne povratne informacije.

Bistveno je, da se učenje začne postopoma in da se začne z jasnimi in dovolj dobro razloženimi elementi. Opredeliti se morajo morebitne nejasnosti, s pomočjo osebnega pristopa, v vodenem praktičnem procesu.

Tudi če digitalna interakcija obstaja na nekaterih področjih in segmentih, je treba upoštevati pojasnitev, razširitev in diverzifikacijo ukrepov in orodij, ki lahko starejšim prinesejo resnične koristi, vsaj od začetne do srednje ravni.

Spletna varnost in zaščita sta druga elementa, ki ju je treba obravnavati v projektnem gradivu, pri čemer je treba dati večji poudarek preventivi in konkretnim situacijam, ki se lahko pojavijo, da bi starejšim zagotovili zaupanje in varnost.

Kot je predlagano v samem projektu, je bilo ugotovljeno, da je potreben pristop osredotočanja na potrebe posamezne države, zato je treba upoštevati nacionalne vidike, povezane z lokalnimi in nacionalnimi upravnimi storitvami, davki in pristojbinami, bančnimi plačili, nadzorom in varnostjo, spletnim nakupovanjem itd.

Sodobne tehnike, kot je igrifikacija, bodo uporabljene za pritegnitev javnosti in prenos informacij na privlačen način, ki zagotavlja tudi interaktivnost.

Zagotavljanje in izboljšanje mehkih veščin za vodje usposabljanja mora biti še ena bistvena skrb v okviru projektnega gradiva, pri čemer je treba pozornost nameniti veščinam, kot so učinkovita komunikacija, miselnost za uspeh, motivacija in osebni razvoj, tehnike sproščanja, priznavanje in praznovanje uspeha itd.

Nenazadnje morajo gradiva, ki bodo razvita, vključevati tudi spodbujanje digitalne neodvisnosti s krepitvijo zaupanja, da je mogoče rešiti vsak vidik, postavljanjem temeljev, ki lahko zagotovijo tudi samostojno učenje, in opolnomočenjem starejših, da si upajo in lahko sami uporabljajo čim več digitalnih orodij.